

Komerčně-industriální britský živel

Rudolf Steiner

A nyní k tomu máme to třetí, které je tím, co odpovídá pátému poatlantskému údobí a co má za úkol rozvinout kulturu duše vědomé: anglický, britský živel. Zatímco se živel duše pociťující, vyneseny italsko-španělskou kulturou, vyslovuje v teokraticko-kultickém živlu - duše pociťující, jak víme, nežije ve vědomí - francouzskému charakteru odpovídá politicko-dip- lomatický živel a britskému charakteru komerčně-industriální [tj. *obchodně-průmyslový*] živel, v němž dochází k úplnému vyžívání lidské duše v tom, co je hmotné, na fyzické pláni. Musíme si ovšem uvědomit jeden významný rozdíl: Papežství mohlo se světovládným nárokem vystoupit jen z jednoho určitého důvodu. Podívejte, máme čtvrté poatlantské údobí [*přednášející kreslí*]; [pak] nastupuje první článek (A) pátého poatlantského údobí, papežsko-hierarchický živel. Usiluje dosud o jistý druh univerzální monarchie z toho důvodu, že je do jisté míry pokračováním římských univerzálních říší. Článek B je kultura duše rozumové. I ona sice usiluje o cosi univerzálního, avšak tato univerzálnost má silně ideový charakter a tím nejdůležitějším na šíření francouzského živlu přece jen nejsou podmaněná území, která se objevují jen jako průvodní jev, nýbrž prostoupení světa politickým duchem, politicko-diplomatickým myšlením a cítěním, oním diplomaticko-politickým myšlením, jaké žije nejen ve francouzské diplomacii a politice, ale i v literatuře, ba dokonce i v ostatních oblastech francouzského umění. Kdybychom však chtěli mluvit o univerzální monarchii a podobně, pak bychom mohli mluvit jen o jistém druhu univerzálního snu. A mašírování na čele civilizace také velmi přesně tento sen vyjadřuje. Přejdeme-li naproti tomu ke třetímu článku, ke článku C, pak je to článek, jemuž - v souladu s celým pátým poatlantským údobím, které má za úkol projevit zase duši vědomou - jako speciální enkláva odpovídá britský živel, tento zvláštní nositel duše vědomé v epoše, která má rozvinout zvláště duši vědomou. Proto onen nárok britského živlu na univerzálně-komerčně-industriální světovládu.